

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 103/06-20

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 21. júna 2006 v senáte zloženom z predsedu Juraja Babjaka a zo sudcov Eduarda Báránaya a Ľubomíra Dobríka prerokoval sťažnosť Ľ. K., bytom K., zastúpeného advokátkou JUDr. D. S., K., pre namietané porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a základného práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 793/94 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo Ľ. K. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 793/94 p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 793/94 p r i k a z u j e konať bez zbytočných prietáhov.

3. Ľ. K. priznáva primerané finančné zadost'učinenie vo výške 60 000 Sk (slovom šesťdesiat tisíc slovenských korún), ktoré mu je Okresný súd Košice II povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Košice II je povinný nahradiť trovy právneho zastúpenia Ľ. K. na účet advokátky JUDr. D. S., K., vo výške 5 788 Sk (slovom päťtisíc sedemstoosemdesiatosem slovenských korún) do pätnástich dní od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Sťažnosti Ľ. K. vo zvyšnej časti nevyhovuje.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 16. marca 2006 doručená sťažnosť Ľ. K., bytom K. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátkou JUDr. D. S., K., pre namietané porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a základného práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Košice II (ďalej len „okresný súd“) v konaní navrhovateľa Ľ. K. proti odporcovi A. L. o vyporiadanie bezpodielového spoluvlastníctva manželov (ďalej len „BSM“) vedenom pod sp. zn. 14 C 793/94.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti uviedol, že je účastníkom konania vedenom okresným súdom o vyporiadanie BSM. Konanie sa začalo 9. augusta 1994. Prvé pojednávanie sa konalo v roku 1995. V roku 1999 bol vydaný rozsudok, proti ktorému podal sťažovateľ odvolanie. Krajský súd rozhodol o odvolaní 22. februára 2001. Vec sa vrátila prvostupňovému súdu na ďalšie konanie. Do dnešného dňa nie je táto právna vec právoplatne skončená.

Porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vidí sťažovateľ v tom, že konanie vedené okresným súdom o vyporiadanie BSM začaté podaním návrhu 9. augusta 1994 do dnešného dňa nie je právoplatne skončené, v dôsledku čoho dochádza k stavu právnej neistoty sťažovateľa.

Na základe uvedených skutočností sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd takto rozhodol:

„Ústavné právo E. K. na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov upravené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd Okresným súdom Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 14 C 793/94 bolo porušené.

Okresnému súdu Košice II prikazuje, aby v konaní sp. zn. 14 C 793/94 konal bez zbytočných prieťahov.

E. K. priznáva primerané finančné zadosťučinenie 120.000,- Sk (slovom stodvadsaťtisíc slovenských korún), ktoré je Okresný súd Košice II povinný zaplatiť do 15 dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

Okresný súd Košice II je povinný uhradiť trovy právneho zastúpenia advokátke JUDr. D. S., K. vo výške 5.780,- Sk do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu.“

Sťažovateľ sa domáha priznania primeraného finančného zadosťučinenia v sume 120 000 Sk. Dôvodom uplatnenia primeraného finančného zadosťučinenia je stav právnej neistoty sťažovateľa, ktorý pretrváva od roku 1994. Sťažovateľ nemôže disponovať vecami patriacimi do BSM.

Na základe výzvy ústavného súdu sa k sťažnosti vyjadril predseda okresného súdu, ktorý vo svojom vyjadrení z 12. apríla 2006 uviedol prehľad úkonov vykonaných okresným súdom, pričom k prieťahom došlo od 12. marca 1997 do 24. júna 1998 a od 15. mája 2002. Vzniknuté prieťahy majú podľa názoru predsedu okresného súdu podklad v objektívnych skutočnostiach spočívajúcich v enormnej zaťažnosti sudcov okresného súdu, ako aj v zmene zákonných sudkýň v konaní.

Predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení z 12. apríla 2006 súhlasil s upustením od ústneho pojednávania. Právna zástupkyňa sťažovateľa v podaní z 25. apríla 2006 súhlasila tiež s upustením od ústneho pojednávania.

Uznesením ústavného súdu č. k. III. ÚS 103/06-9 z 29. marca 2006 bola sťažnosť prijatá na ďalšie konanie.

II.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom. Verejnosť možno vylúčiť len v prípadoch ustanovených zákonom.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

Účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na štátnom orgáne sa právna neistota osoby v zásade neodstráni. Až právoplatným rozhodnutím sa vytvára právna istota. Preto pre splnenie ústavného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátny orgán vec prerokoval (II. ÚS 26/95).

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitost' veci, správanie účastníkov a postup súdu (II. ÚS 79/97, I. ÚS 70/98).

Pri skúmaní prvého kritéria ústavný súd zistil, že konanie vedené okresným súdom pod sp. zn. 14 C 793/94, v rámci ktorého namieta sťažovateľ zbytočné prietahy, možno hodnotiť ako konanie, ktoré nie je náročné po skutkovej ani právnej stránke.

V rámci hodnotenia druhého kritéria (správanie účastníkov konania) ústavný súd konštatuje, že účastníci a ich právni zástupcovia významným spôsobom prispeli k celkovej dĺžke konania tým, že ospravedlňovali svoje neúčasti na pojednávaniach a žiadali o ich odročovanie.

Pri skúmaní tretieho kritéria ústavný súd vychádzal z predložených písomností, ale najmä zo spisu okresného súdu sp. zn. 14 C 793/94, pričom zistil, že boli vykonané tieto úkony:

Dňa 9. augusta 1994 bol na Obvodnom súde Košice 2 (ďalej len „obvodný súd“) súde podaný návrh na začatie konania.

Dňa 28. decembra 1994 obvodný súd vyzval navrhovateľa na zaplatenie súdneho poplatku.

Dňa 20. marca 1995 obvodný súd vyzval odporkyňu na vyjadrenie sa k návrhu.

Dňa 19. mája 1995 bol nariadený termín pojednávania na 22. jún 1995.

Dňa 22. júna 1995 sa malo uskutočniť pojednávanie (navrhovateľ neprítomný). Pojednávanie bolo odročené z dôvodu neprítomnosti navrhovateľa.

Dňa 5. septembra 1995 bol určený termín pojednávania na 3. október 1995.

Dňa 3. októbra 1995 sa malo uskutočniť pojednávanie (odporkyňa neprítomná). Pojednávanie bolo odročené z dôvodu neprítomnosti odporkyne.

Dňa 24. októbra 1995 sa malo uskutočniť pojednávanie (účastníci prítomní). Pojednávanie bolo odročené na žiadosť navrhovateľa.

Dňa 21. novembra 1995 sa malo uskutočniť pojednávanie (účastníci prítomní), ktoré bolo odročené z dôvodu práceneschopnosti sudkyne.

Dňa 1. decembra 1995 obvodný súd určil termín pojednávania na 3. január 1996.

Dňa 3. januára 1996 sa uskutočnilo pojednávanie (účastníci prítomní).

Dňa 24. januára 1996 sa malo uskutočniť pojednávanie (odporkyňa neprítomná). Bolo odročené z dôvodu neprítomnosti odporkyne.

Dňa 22. februára 1996 sa malo uskutočniť pojednávanie (účastníci prítomní). Pojednávanie bolo odročené z dôvodu práceneschopnosti právneho zástupcu odporkyne.

Dňa 10. apríla 1996 sa uskutočnilo pojednávanie (účastníci prítomní).

Dňa 22. apríla 1996 bol nariadený termín pojednávania na 9. máj 1996.

Dňa 9. mája 1996 sa uskutočnilo pojednávanie (účastníci prítomní).

Dňa 12. júna 1996 sa uskutočnilo pojednávanie (účastníci prítomní).

Dňa 12. júla 1996 navrhovateľ požiadal obvodný súd o predĺženie lehoty na predloženie dôkazov.

Dňa 6. augusta 1996 navrhovateľ podal návrh na vykonanie dôkazov.

Dňa 8. augusta 1996 obvodný súd vyzval Stavebné bytové družstvo K. na zaslanie dohody o prevode členských práv k bytu.

Dňa 8. augusta 1996 obvodný súd vyzval Stavebné bytové družstvo K. na zaslanie dohody o prevode členských práv k bytu.

Dňa 8. augusta 1996 obvodný súd vyzval právneho zástupcu odporkyne na predloženie dôkazov.

Dňa 19. septembra 1996 došla obvodnému súdu vyžiadaná zmluva od Územného bytového družstva P.

Dňa 20. septembra 1996 došla obvodnému súdu vyžiadaná zmluva od Stavebného bytového družstva K.

Dňa 17. decembra 1996 obvodný súd určil termín pojednávania na 5. február 1997.

Dňa 3. februára 1997 právny zástupca odporkyne požiadal o odročenie pojednávania z dôvodu kolízie termínov.

Dňa 5. februára 1997 bolo z dôvodu neprítomnosti účastníkov pojednávanie určené na tento deň odročené.

Dňa 12. marca 1997 sa uskutočnilo pojednávanie (účastníci prítomní).

Dňa 24. júna 1998 okresný súd nariadil termín pojednávania na 16. júl 1998.

Dňa 25. júna 1998 Okresný súd Košice I požiadal o vrátenie spisov sp. zn. Nc 998/88 a 1 T 237/96.

Dňa 16. júla 1998 sa uskutočnilo pojednávanie (účastníci prítomní).

Dňa 7. októbra 1998 okresný súd vyzval právnu zástupkyňu navrhovateľa na oznámenie zostatkovej hodnoty hnutelných vecí patriacich do BSM.

Dňa 13. novembra 1998 došla okresnému súdu odpoveď právnej zástupkyne navrhovateľa.

Dňa 4. januára 1999 okresný súd vyzval právneho zástupcu odporkyne na oznámenie, či existuje predpoklad uzavretia dohody o zostatkovej hodnote hnutelných vecí.

Dňa 25. januára 1999 došlo okresnému súdu vyjadrenie odporkyne k zostatkovej hodnote vecí.

Dňa 2. marca 1999 okresný súd zaslal vyjadrenie odporkyne právnej zástupkyňi navrhovateľa na zaujatie stanoviska.

Dňa 19. marca 1999 došlo okresnému súdu stanovisko navrhovateľa k zostatkovej hodnote vecí.

Dňa 21. mája 1999 okresný súd nariadil pojednávanie na 8. jún 1999.

Dňa 8. júna 1999 sa uskutočnilo pojednávanie (účastníci prítomní).

Dňa 18. augusta 1999 bol určený termín pojednávania na 5. október 1999.

Dňa 5. októbra 1999 sa malo uskutočniť pojednávanie, ktoré bolo z dôvodu neprítomnosti účastníkov odročené.

Dňa 8. októbra 1999 okresný súd určil termín pojednávania na 9. november 1999.

Dňa 9. novembra 1999 sa uskutočnilo pojednávanie (účastníci prítomní).

Dňa 12. novembra 1999 sa uskutočnilo pojednávanie (účastníci prítomní). Bol vyhlásený rozsudok.

Dňa 17. januára 2000 podala právna zástupkyňa navrhovateľa odvolanie.

Dňa 16. mája 2000 okresný súd vyzval právnu zástupkyňu navrhovateľa na doplnenie dôvodov a rozsahu odvolania.

Dňa 15. júna 2000 okresný súd požiadal právnu zástupkyňu navrhovateľa na doplnenie dôvodov a rozsahu odvolania.

Dňa 25. augusta 2000 okresný súd opäť požiadal právnu zástupkyňu navrhovateľa na doplnenie dôvodov a rozsahu odvolania pod hrozbou uloženia poriadkovej pokuty.

Dňa 4. októbra 2000 právna zástupkyňa navrhovateľa doplnila dôvody a rozsah odvolania.

Dňa 12. októbra 2000 okresný súd vyzval navrhovateľa na zaplatenie súdneho poplatku za odvolanie.

Dňa 12. októbra 2000 okresný súd vyzval odporkyňu na vyjadrenie sa k odvolaniu navrhovateľa.

Dňa 30. októbra 2000 navrhovateľ zaplatil súdny poplatok za odvolanie.

Dňa 22. novembra 2000 vec bola predložená Krajskému súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) na rozhodnutie o odvolaní.

Dňa 7. februára 2001 krajský súd nariadil termín pojednávania na 22. február 2001.

Dňa 22. februára 2001 sa uskutočnilo pojednávanie na odvolacom súde. Rozsudok súdu prvého stupňa bol zrušený a vec bola vrátená na ďalšie konanie.

Dňa 10. apríla 2001 sa spis vrátil okresnému súdu.

Dňa 9. júla 2001 bol určený termín pojednávania na 4. október 2001.

Dňa 2. októbra 2001 odporkyňa ospravedlnila svoju neúčast' na nariadenom pojednávaní.

Dňa 4. októbra 2001 sa malo uskutočniť pojednávanie, ktoré bolo odročené pre neprítomnosť odporkyne.

Dňa 4. októbra 2001 okresný súd určil termín pojednávania na 8. november 2001.

Dňa 5. novembra 2001 požiadal o odročenie pojednávania právny zástupca odporkyne z dôvodu kolízie termínov.

Dňa 8. novembra 2001 sa malo uskutočniť pojednávanie, ktoré bolo odročené na žiadosť právneho zástupcu odporkyne.

Dňa 11. apríla 2002 sa malo uskutočniť pojednávanie. Z dôvodu neprítomnosti navrhovateľa bolo pojednávanie odročené.

Dňa 15. mája 2002 navrhovateľ oznámil okresnému súdu, že adresa jeho trvalého bydliska sa nezmenila.

Dňa 27. apríla 2005 nahliadla do spisu právna zástupkyňa navrhovateľa.

Dňa 16. februára 2006 bola okresnému súdu doručená sťažnosť navrhovateľa na priet'ahy v konaní.

Ústavný súd zistil, že v konaní okresného súdu vedenom pod sp. zn. 14 C 793/94 došlo k zbytočným priet'ahom od 12. marca 1997 (pojednávanie) do 24. júna 1998 (okresný súd nariadil pojednávanie na 16. júl 1998) v trvaní 15 mesiacov a od 11. apríla 2002 (pojednávanie) do 16. marca 2006 (podanie sťažnosti ústavnému súdu) v trvaní 3 rokov. Celkové zbytočné priet'ahy v súdnom konaní sú v trvaní 4 rokov a 3 mesiacov. Tieto priet'ahy hodnotí ústavný súd ako zbytočné a také, ktoré mali za následok porušenie základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podľa čl. 127 ods. 2 druhej vety ústavy ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Keďže k porušeniu základného práva došlo nekonaním okresného súdu, ústavný súd mu prikázal konať vo veci vedenej pod sp. zn. 14 C 793/94.

Sťažovateľ si uplatnil priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v sume 120 000 Sk. Svoj návrh na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia odôvodnil tak, že nekonaním okresného súdu je v stave právnej neistoty.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie. Podľa ustanovenia § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Ústavný súd vyhovel návrhu sťažovateľa a vyslovil porušenie jeho základného práva na prejednanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a základného práva na prejednanie vecí v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 14 C 793/94 a prikázal okresnému súdu, ktorý jeho právo porušil, aby vo veci konal bez zbytočných prietáhov. Dovršením opatrení smerujúcich zo strany ústavného súdu k odstráneniu stavu právnej neistoty bolo i priznanie primeraného finančného zadosťučinenia sťažovateľovi v sume 60 000 Sk. Ústavný súd vzal do úvahy predmet sporu, jeho zložitosť a dĺžku jeho trvania. Výšku zadosťučinenia stanovil ústavný súd najmä s ohľadom na zistené obdobie nečinnosti okresného súdu a na uvedené kritériá riešenia zisteného porušenia základných práv, pričom vychádzal zo spisu okresného súdu.

Vo zvyšnej časti ústavný súd sťažnosti nevyhovel.

Sťažovateľ bol vo veci sčasti úspešný, a preto bolo potrebné rozhodnúť o náhrade trov konania okresným súdom.

Podľa ustanovenia § 11 ods. 2 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb (ďalej len „vyhláška č. 655/2004 Z. z.“) základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby je jedna šestina výpočtového základu vo veciach zastupovania pred ústavným súdom, ak predmet sporu nie je možné oceniť peniazmi.

Predmet konania – ochrana základných ľudských práv a slobôd – je v zásade nevyjadriteľný v peniazoch a je nezameniteľný s primeraným finančným zadosťučinením.

Podľa § 1 ods. 3 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. výpočtovým základom na účely tejto vyhlášky je priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za prvý polrok predchádzajúceho kalendárneho roka.

Podľa oznámenia Štatistického úradu Slovenskej republiky za prvý polrok 2005 bola priemerná mesačná mzda zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky 16 381 Sk.

Právna zástupkyňa sťažovateľa si v sťažnosti uplatnila trovy právneho zastúpenia vo výške 5 780 Sk za dva úkony právnej služby. Ústavný súd priznal právnej zástupkyňi sťažovateľa trovy právneho zastúpenia vo výške 5 788 Sk za dva úkony právnej služby, a to prevzatie a prípravu právneho zastúpenia vrátane prvej porady s klientom a napísanie sťažnosti (za jeden úkon sumu vo výške 2 730 Sk plus 164 Sk režijný paušál), ktoré ústavný súd zaviazal okresný súd uhradiť právnej zástupkyňi sťažovateľa.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výrokovvej časti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 21. júna 2006